СВЕОБШТЕ ЮГОСЛАВЕНСКЕ И СЕРБСКЕ НАРОДНЕ

Новине наше излазе сваке седмице трипутъ а С. Нар Листъ по еданпутъ.

Пренумерирати се може на свак. ц. к. Пошти съ полгод. цѣномъ 6 фор. 30 сребра

ПОВИНЕ.

ЧИСЛ. 53. ПЕШТА, Четвертакъ 3 Юнія ГОД XI. — 1848.

УНГАРСКА.

Пешта 14-огъ Юнія римск. — Овай часъ видимо по кућама прилеплѣне плакате, коима се у слѣдству догађая са италіанскимъ скоро одавде безъ оружія одправлѣнимъ гарнизономъ, противъ свакога преки судъ проглашуе, кои би семе раздора између различити народа у Унгарской сеяли. Овоме е прекомъ суду найвише то поводъ дало, што су се южне части Унгарске побуниле, дакле е ради болѣ крѣпости у земльи слога а не раздоръ врло нуждна. Ми смо садъ у таковомъ теснацу, да више нећемо смети као досадъ ни оно казати што би на обште споразумѣніе у земльи колико толико принело, боећи се да се рѣчи на зло петолкую, кое ми пакъ нигда ни на уму имали нисмо.

— Синоћь е овамо куриръ стигао, и нама е прежалостну вѣсть донео, да е сирѣчь Генералъ Ком. Храбовски изъ Петроварадина наше Срѣмске Карловце съ топовима страшно порушио.

— Збогъ св. празднмка Дуова Новине наше юче (у Среду) као у обични данъ изићи нису могле.

Будимско-Пештански Вѣстникъ.

Први данъ духова 10. сати у вече. Ово се вече може праведно вечеромъ революціе назвати. — Народъ, кои е сбогъ великогъ данашнѣгъ праздника неброенниъ числомъ сокакомъ врвио, на еданпутъ као одъ непріятеля гонѣнъ, бѣжати почне. Са свію страна повичу „на оружіе, на оружіе“! Бубнѣви и звона побуну огласе. Тототъ коня и звека оружія по свима улицама. Цѣла народна стража устреми се къ касарни, коя се (Invaliden Palais) зове. — Побуну ову проузроковали су у истой касарни стануюћи Таліанци Чекопѣри регименте, кои су се съ мађарскима тамо смештенима свободнящима потукли. — Ово се, као што се говори, сбогъ краће сбило. Нѣки Таліанацъ украде одъ свободняка 5 фор. ср. овай га ухвати и одма на стражу повуче. На ово дотрче више Таліанаца, међу коима еданъ незнаюћи за шалу изтргне баіонетъ и свободняка прободе; за тимъ се ларма учини, капіе се затворе. Свободняци видећи свогъ брата у крви валяюћегъ се неимаюћм оружія (оружіе іоштъ нису добили, валяда ће безъ нѣга отечество да бране!) полупаю нѣке клупе и даске, и тако на Таліане нападну и троицу на мѣсто претуку. — На ово полете одозгоръ Таліани съ пунимъ пушкама и нѣколико слободняка убію. И тако се прави готово ратъ по међу ньима породи. — Но на полю е већа іоштъ ларма и побуна била. — Већъ су били одъ дашчара, кое су іоштъ одъ вашара на піяце остале и одъ каменя изъ калдрма поваћеногъ почели барикаде правити. И тако е побуна до саме зоре траяла. Пуцнява пушака и виканѣ тако е било, као да е непріятель већъ варошь обсео. — Число мртви, међу коима су и два официра убіена, ніе извѣстно; но кажу: да су 16 убіени, а ранѣни има іи премного. — Сутра данъ Мая 31. држанъ е судъ у присутствію сакогъ кралѣвскогъ намѣстника, у комъ се заключи, да се солдати обезоружаю, и одма у Коморанъ пошалю, кое се около подне и учини.—Данасъ 1 Юнія хотели су оружіе, кое е одъ солдати узето у Градъ однети, но свободняци нису допустили, већъ су за себе задржали. — Пре нѣколико дана е већъ овамо ердельскіи Епкпъ Г. Шагуна съ депутаціомъ дошао, и први данъ духова служіо е на литургіи у грчко влашкой цркви. — Данасъ су два Словака, коя су овамо допутовала, и далѣ путовати намѣравала, као подозрителни люди (бунтовници) изъ кафане (кодъ унгарскогъ краля) одведени и затворени; дакле сме и Славенъ бити свободанъ, алъ само у апсу. — Хорвато-мађарци, кои су изъ Хорватске овамо дошли, неописано здраво знаю ствари и намѣреня Хорвата оцрнявати, шта више явно говоре, да Банъ желе пређашню бирократію да наново подигну; ова Господа рекао би да оће да Хорвате еднако у завади са Мађарима држу; имаю заръ свой интерессъ у томъ но у свакомъ случаю може се казати; опрости имъ Господе еръ не знаю шта говоре. — Здраво се гласа, да ердельски Власи неће да знаю за унію съ мађарскомъ.—Раднѣ и трговине су готово са свимъ престале. — Говори се да е Командирендеръ Храбовски граничаре у Градъ пустіо. Овай е градъ као нека загонетка; у граници стои а граничари несму у нѣга. Рѣшеніе? ербо су Србльи граничари! Оћемо да се помиримо, алъ еданъ да господари, а други да служи. Чіи е градъ, онай е надъ Срѣмомъ и Банатомъ господаръ. Ово отиманѣ за господаренѣмъ и првенствомъ неслути на миръ, кои би врло лако и самъ одъ себе дошао, да уступимо или болѣ рећи да оставимо свакомъ свое. Мађари нектеше одъ Нѣмаца Варадинъ отимати, него немогу само да трпе, да Србльи съ ньиме управляю. Да како би Србльима што свога дали за велике заслуге ньине спрама круни унгарской, кадъ имъ неуступаю ни оно, што е ньино рођено? А друго ніе ли приличніе да чуваю гранични градъ граничари него ко други, а найпослѣ е за Унгарску свеедно, били граничари у граду или не, воевали подъ своимъ войводомъ или подъ туђимъ генераломъ, само кадъ воюе и крвцу ліе за отечество, и кадъ подъ еднимъ уставомъ живе. — То треба избити изъ главе, да би Србльинъ зато слабіи био, кадъ неби градъ имао. Онъ остае, кои е. Срдце чисто и душа праведна могла би све метеже изравнати и уталожити, безъ тога може богме свашта бити. И башъ да сбогъ отиманя за градъ крвъ потече, и да една ма коя страна градъ добіе, што е више добила, негъ што е пре имала? Ніе ништа, еръ ма градъ био у рукама Србаля, ніе ништа друго зато, него петъ градъ у Унгаріи и унгарски. Тако ми непресудително мислимо, а правомислећа браћа Србльи и Мађари нека се потруде као поштени люди, ту стваръ што пре да изравнаю, еръ време се губи, и послови стое, кои ако се неураде или у невреме ураде онда ће текъ бити, куку нама!! м. Учр. — Юче у подне приспѣо е Гр. Бађани самъ самцитъ на едномъ пароброду враћаюћи се изъ Инсбрука. — Юче е око 5 сати послѣ подне по вароши Пешти преки судъ проглашаванъ.—Ово е дана Тимотіе Ковачевићъ Србинъ (родомъ изъ Карлова) послѣ строги лѣкарски испита у сали всеучилишта дисерирао; и докторску Диплому добіо. И овогъ брата и Србина нашегъ као добро и точно стварь свою разумѣваюћегъ младогъ Доктора нашемъ миломъ роду особито препоручуемо.

Нови Садъ, 10 огъ Юнія п. р. — (Изводъ изъ приватногъ нѣмачкогъ писма.) Одъ нѣколико дана су наши дольни предѣли на ноге скочили, а имено Срѣмъ, Бачка и Банатъ, да народность, отечество и цара одъ опасности чуваю. У Карловци има 10—15 тисућа войника српски. *Шайкаши су юче недалеко одъ Новогъ Сада идући* къ Надалю іадоръ попели, гди се преко 4000 оружани шайкаша, понайвише изслужени, али снажни, весели и окретни люди баве. Любезни братацъ! я самь самъ у томъ табору био, и ове неустрашиме люде видіо. Они су римски яракъ (Römerschanze) заузели (посели), и на ¼ сата далеко налази се главни войнички квартиръ, кои има 8 топова и довольно муниціе. Топове су шайкаши одъ свогъ команданта у Тителу добили, и то безъ найманѣгъ затезаня. Ова е трупа нама Новосађанима у помоћь поитила, еръ е чула, да Госп. П. Чарноевићъ оће да по свомъ начину са Новосађанима поступа (Заръ се у Н.Саду роби, убія и пали? м. Учр.) Они ишту и на то тврдо и постояно навалюю: 1. да се П. Чарноевићъ и Н.Сада уклони. (Таквогъ госта съ прекимъ судомъ неће нико нигди радо примити. м. Учр.) 2. да се преки судъ укине (и смртна казнь за свагда. м. Учр.) 3. да воинство изъ вароши отиде. Чарноевићъ е на то одма у градъ Варадинъ отишао, што е брже могао. Да преки судъ укине, „вели“, да нестои у нѣговой власти, као и то, да ніе воинство овамо на нѣгову заповѣсть дошло. Г. П. Чарноевићъ е поћасъ у 12 сати, као што се чуе, са еднимъ отдѣленіемъ кирасира, кои су га до пароброда до пратили, градъ оставіо. (Стигао е у Пешту 12. о. м. доцканъ у ноћь) Пре едногъ сата отишао е Генералъ баронъ Іовићъ изъ Нов. Сада у таборъ; а юче е била една грађанска депутація изъ Новога Сада у табору. Кадъ се ова депутація натрагъ вратила, онда се предъ ньима овдѣ стануюће гарнизонно войнство оружіемъ своимъ поклонило а нашъ варошки капетанъ, говоріо е едно слово войнству (4 компаніе биле су одъ харишеве куће до Николаевске цркве у редъ поставлѣне) кратко и крѣпко. Докъ е, говоріо, викало е войнство више пута „Ijen“, а кадъ е госп. капетанъ напоследку рекао: да живи српски народъ, загрми „Живіо“ са свію страна кое е и цѣло мађарско войнство изъ свега грла викало. (Живили мађарски добри вояци! м. Учр.) Еданъ Кирасирски официръ летіе е на коню у то исто време, преко главне піяце, и непрестано е викао: Живіо! Данасъ се говори, да шайкаши изъ Земуна скупа са Шайкама и топовима у Карловце долазе. — Генералъ Командирендеръ обећао е да ће 3 граничарске компаніе у градъ примити, и да ће тако желю Србаля испунити. Изъ Новога Сада одеслили се преко 1000 мађарски душа. Овдѣ се купе и приносе силне повчане жертва за издржаванѣ собраногъ српскогъ войнства. Те жертве нема, кою Србльи за свою народность, црквуи езикъ неби принели! Опасность ніе велика, али су

се тако наоштрили, да те опасности нема, коіой они неби одолѣли. — Благо ономе, за когъ они устану, тешко ономе, кои у ньи дирне!! Брате! Србинъ є човѣкъ, то ніє файде. — Овдѣ треба бити па видити, што се ради; каква ватра, каква жавость, какво веселѣ, каква ли мрзость спроћу ньини лукави гонителя и мучителя!! Ми Нѣмци се съ ньима добро слажемо, све имъ попуштамо па она неће на насъ. И мађари ће не само попустити докъ Срблѣ болѣ познаду, него ће ій и любити и желити да у ньиной средини живе, као и ми. Такви су Србльи люда! Алъ брате, Мађари неуму да се нађу. То є жалость! Я писамъ Србинъ, али немогу на тамо, ни амо него морамъ казати, да є Србинъ прави братъ ко се ньиме држи, а честимъ є, да му пара нема. Само треба съ ньиме лѣпо, па му онда можешъ ако оћешъ на глави вршити. Та онъ неби ни садъ ништа тражіо, да га нису Мађари до живца секирала. Неваля имъ посо!! (Неће одъ садъ секирати. м. Учр.) ко игра на глави, тай рада а себи и другоме о глави! Ранна са отворила велика, грдна, и мѣсто да се за лекъ трава тражи, употребляваю се у ова бурна времена таква средства коя само зя кратко време забунюю и не само да нелече него іоштъ више духове распалюю. Одъ тебе погибель твоя Израйлю!

Изъ В. Бечкерека. — 15 тогъ Мая био самъ спреміо се да у Пешту полазимъ, по чувши, да ће исти данъ обштинско засѣданіє бити, заостанемъ, да чуемъ: шта є? — Између осталога одређенъ є еданъ одборъ подъ предсѣдателствомъ Стеве Вукова, кои ће сва на ово православно обштество управлѣна писма примати, и на та у име цѣлогъ обштества одговоре шиляти. Наименованъ є и други изъ 6 особа састоећи се одборъ, кои ће на измѣнце све по двоица редомъ у Карловци поредъ главногъ народногъ одбора налазити се имати, докле годъ нуждно буде. Хоће ли и друга православна банатска вангранична — Граница тако већъ ради — обштества то учинити?— я велимъ: хоће; єръ онда, кадъ є залогай къ устма донешенъ, зинути треба. — Истога дана дошла є овдѣ неколицина солдатій — пѣшака, єдни кажу 180, а други 300 момака; а одъ дужегъ времена палазе зе до 150 катана.

(Писмо Учреднику.*) — Іоштъ ни прахъ съ мои хальина враћаюћи се изъ скупштине наше срѣмске градомеђе у варошици Ердевику подъ ведримъ небомъ данасъ $^{18}/_{30}$. Мая т. г. обдржаване очистіо нисамъ, хитимъ Вамъ прерадостну вѣсть ради обнародованя у Вашимъ Новинама обявити: да смо Издателѣ нашегъ славонскогъ отечества и срѣмскогъ народа, сирѣчь да смо две оне глобе безъ икакове буне у найвећемъ миру и слоги І. Житвая, првогъ поджупана, и Гавру Мариновића, вицебележника, са достоинства ньіови срамно и са проклинянѣмъ избацили; и на мѣсто првогъ досадашнѣгъ вел. бележника Іована Дубровай, обште повѣренѣ заслужуюћегъ и достойногъ Господина, а на другогъ познатогъ Србина В. Николаевића изабрали. — Први є одма и заклетву по Гдину Архимандр. Шишатовачкомъ Пахоміи Іовановићъ говорећу приміо съ тимъ пакъ додаткомъ, да ће троедной кралѣвини до последнѣ капи крви вѣранъ остати. — Ово нека свима онимъ за примѣръ служи, кои овдѣ у троедной кралѣвини мађарску народность увести желі, и кои по Кошуту у Унгарской другу народность непризнае осимъ мађарске. Обширно ћу Господине знамениту ову скупштину назначити; сбогъ предстоећегъ ми пута у Загребъ на саборъ засадъ Вамъ явити немогу. У Илоку $^{18}/_{30}$. Мая 1848. Д. М.

Изъ Панчева. — Данасъ 22-тогъ Мая необично трипутъ ударанѣ звона обяви народу, да се нѣки изванредни случай догодіо; сви поврве на скупштину, и яви се, да є нашъ Србинъ Димитріє Станимировићъ овамо подъ стражомъ доведенъ, да є у затвору кодъ регименте, и да га Мађари изъ Вршца захтѣваю; на обшту желю народна депутація одъ одбора издѣйствує кодъ Генерала, те се тай нашъ Србинъ, кои є само своє браніо, одма пусти, и ступи у средину нашу подъ ускликомъ „живіо!“ Ноћасъ є већъ куриръ стигао изъ Темишвара, да га тамо пошлю, и Богъ зна, шта би одъ нѣга било; но хвала Панчевцима, што га избавише, а да га власть одма пустила ніє, било би страшны слѣдства, како є народъ раздраженъ био. — Вѣсти еднако многобройне добіямо са свію страна, да є нашъ войвода Шупльикацъ потврђенъ одъ цара и бечкогъ министерства и долази у градъ Варадинъ, а нѣму као десна рука да ће бити баронъ Іовићъ, Генералъ и Командирендеръ у Темишвару, а Генералъ Майна у Осѣку. (Овай є гласъ, као што се изъ прошастогъ листа види, и до насъ стигао; алъ сада смо разумѣли, да ніє истинитъ. У.) Ово су вѣсти, коє треба да се потврде. Наша є стварь праведна, па ако є незадобіемо мирно, а оно ће Србинъ показати колико и десница може учинити. — Командирендеръ Храбовски дошао є до Беловара и већъ се натрагъ вратіо, дакле ніє у Загребу ни завирити смео. — Являйте шта за Бога, шта наши Словаци раде, гди є Штуръ славни, гди є Хурбанъ и прочи, ми ништа о ньима не знамо шта раде? Явите намъ.*) Съ Богомъ, до идуће прилике іоштъ више.

Изъ Вршца. — У предпоследнѣмъ писму моме обећао самь далѣ кою рѣчь о Власима прословити. У ньи има нѣколико претерани апостола, кои се хвале: као до они порекло своє одъ древни іоштъ Римляна вуку, — да су они врстни потомци славногъ опогъ народа и потомъ на то створени: да они Србима, а не Србльи ньима господаре и т. д.; што се ове хвале ньіове тиче, ми на то одговарамо: да наше ніэ намѣренѣ овдѣ, у біографію влашкогъ народа упуштати се, и изтраживати: да ли су Власи заиста у оно време, кадъ су Римляни Дакію и остале овдашнѣ предѣле освоили, одъ исти Римляна амо, као колонія нека доведени и населѣни, или су може бити онай исти народъ, кои є у оно доба у Дакіи већъ становао, и тако подярмлѣнъ одъ Римляна и нарѣчія нека**) ньина примити морао? — Све ово ни ти у наше намѣренѣ спада: нити пакъ за довольни узрокъ Власима служи, себе за старе Римляне издавати и хвалити се. Садъ сваки свою славу одъ себе починѣ, и то се односи како на єдинствене особе, тако и цѣле народе. — Колико ко зна самъ одъ себе начинити, толико и вреди у свѣту, вели славни баронъ Книге! — Зато и Власи као народъ треба да свою славу одъ себе датираю; а не да є у самоме народу траже, коме више ни трага ни гласа нема; — єръ као што рекосмо: ако су они одъ Римляна као колоніє амо доведени, то ипакъ или су доведени као подярмлѣни народъ и робови; или као люди слободни. — У првомъ случаю не могу се зато надимати, што су као робови доведени, и као такви и послѣ остали; — у другомъ случаю пакъ іоштъ манѣ: єръ су се свои предкова недостойни показали, зато: што су послѣ свою слободу изгубили, и одъ други народа подярмити се дали. — Єсу ли они пакъ они нарсди (као што ће по свой прилици и бити), кои су по освоєню Дакіє одъ Римляна већъ овдѣ живили, то є іоштъ срамотніє и прнѣ за ньи: рода и имена свогъ одрицати се, и себе подъ туђу народность, као кукавица яє подметати. — Но како му драго било, они на сваки начинъ нису нигда овдѣ, као Власи per se et pro se старосѣдіоци били. — Но запитаће насъ може бити кои одъ ови ватрени влашки учителя: па ко є дакле ове предѣле, гдѣ сада Власи и Србльи живу, найпре заузео, и у ньима се населіо, кадъ Власи нису? — На ово ћемо питанѣ ми нѣга на нашегъ старогъ Раића, као и друге славенске а и стране историке упутити, одъ кои ће онъ разабрати: да како Влашку, Молдавію, Ердель и Банатъ; тако и све друге предѣле, землѣ, царства и кралѣвства, а єдномъ рѣчи цѣлу данашню просвѣштену Европу, у коіой и Власи и Србльи и Мађари и Нѣмци, и сви други народи живу, нико други у стара времена заузео и поселіо ніє, но само славенски народъ; — славенски, велимо, народъ, кои є іоштъ у предисторичка времена своє старо кућиште у Индіи оставивши, и себе у горньой части пусте и необитаване онда Европе населивши, темель садашнѣмъ европству положіо! Чакъ послѣ дакле, кадъ су већъ Славени цѣлу скоро Европу у рукама имали, слѣдовали су примѣру ньиномъ и други народи, кои равнимъ начиномъ Азію, као колѣвку човечества, оставивши, гомилама су у Европу долазили; и као варварски народи мирне Славене тамо и амо растуривши, поселѣна у Европи сѣдишта ньіова заузели. Видишъ дакле нашъ добри влашки родолюбче! да се ти яко варашъ, кадъ твоме народу проповѣдашъ, да су Србльи само пришелци овдѣ, гдѣ Власи живе а ви управо да сте првобитни старосѣдіоци. — Но рѣчи ћешъ сада: є та то ви само Србльи тако пишете и говорите, а ко зна єли то све истина? — Да ми тебе дакле пуно увѣримо, да є све то тако и башъ сама истина, ми нећемо тебе у друге удалѣне землѣ и предѣле водити, коє и садъ славенска имена (као землѣ нѣмачке око мора поморанскогъ) на себи носе; — не ћемо ти брояти оне многочислене по цѣлой Европи, Азіи, Африки, шта више и самой Америци расуте градове, широка поля, бистре рѣке и облакъ надвишаваюће планине, одъ кои найвећа часть и данасъ са славенскимъ именима диче се; све є то врло далеко, но айдемо ми твоіой кући, и у Лугошъ, гдѣ си ти юче скупштину твою држао, и кажи намъ, одкуда су сви ти домородци твои били, коє

*) Ово смо писмо као и све друге србске корреспонденціэ доцканъ добили, а тако исто бива и са Хорв. и Беогр. Новинама. м. Учр.

*) И ми сами скоро ништа не добіямо одъ словачке браће; жао намъ є, да се на позивъ нашъ нико ніє нашао, кои би намъ извѣстія слао. О. Г. Штуру разумѣли смо изъ Хирлапа, да су га Мађари бѣжећа ухватили у Кремницу, а Г. Хурбанъ, како „Квѣти“ являю, побѣгао є у Французску. То само извѣстно чуемо, да Мађари све поглавитіє люде народа словачкога затвораю, и тако ову бѣдну браћу нашу угнѣтаваю. Докле ли ће іоштъ царство ньіово бити! Учр. Срб. Беогр. Нов.

**) Зато велимо нека, єръ Власи употребляваю мѣшовито и славенска нарѣчія.

си ти на ту скупштину позвао био. Єли? они су изъ Белобрежя, Загушля, Горуя, Ђурђева, Пешчере, Жупе, Бистре, Згребашћа, Браоя, Мрчине, Тикваня, Оровице, Коморишта, Мутника, Присеге, Крняче, Жабара и прочи села и мѣста, коя сва србска имена на себи носе. — Та иста србска имена на себи носе и ваша сва брда, шуме и воде; — шта више: у нѣкима селима вашима и данасъ налази се іоштъ старе цркве, у коима и садъ сви су надписи србски: као Яковъ, братъ, господенъ, Іоаннъ златоустъ и т. д. — Па кадъ є све то тако, како ти, молимъ те можешъ казати: да су Србльи дошляци само овдѣ, а ви Власи да сте прави старосѣдіоци? — Ту заиста не творишъ добро!

Но да видимо сада: у колико є правична та ваша тужба; да ви Власи одъ Србаля угнѣтавани и озлоблявани бивате; и зато да сте принуђени, одъ њи цѣпати се. — Ако узмемо права и привилегіє, коє како за вѣроисповѣданѣ и законъ, тако и политичко станѣ и биће народа источногъ вѣроисповѣданя у Унгаріи емче; то сами признати морате: да є сва ова права и привилегіє єдинствено србски народъ са своіомъ и свои праотаца крви заслужио, и по томъ да су сва ова права само нѣму дарована. — Па заръ не уживате и ми Власи, подъ овимъ истимъ србскимъ привилегіяма и правама, сва она благодѣянія, коя и Србльи уживаю? — Заръ немате ви у свима селима вашима ваше влашке школе и учителѣ као и Србльи, и ваше цркве и свештенике као и Србльи? — Шта више: ви имате овы послѣдни іоштъ више него Србльи, єръ научили Влахъ само читати, то мисли: да є све већъ високе науке поцрпио, и дотле и онъ и село недаду мира, докъ се не запопи, и тако у селу єдномъ одъ сто кућа по три и четири свештеника ви имате. Да сви пакъ ови свештеници мораю весма оскудно живити, и да су крайнѣ невѣже, то є сасвимъ наравно. — Но ко є други вама томе кривъ, но ви сами? — Далѣ ви имате у Вршцу и Араду богословію свою, као и Србльи, и премда ви на народни и богословски фондъ нигда ни паре нисте дали, — а на школски весма мало даєте, то опетъ профессори влашке богословіє, као годъ и србски, изъ истогъ богословичкогъ овогъ фонда плаћу свою примаю; — шта више, они по 150 фор, іоштъ више него србски (коє я не знамъ зашто) плаће вуку. — Но ви иштете влашке владике, као што чуємо! — А заръ ніє арадски владика Рацъ Влахъ? Заръ су друго што ердельски и буковински владике него Власи? — Па заръ ніє вршачки владика Поповићъ тако исто Влахъ, као и Србльинъ? а и Живковићъ є прилично већъ влашки научио. Но ви хоћете да имате вальда толико владика колико и села? — Али конвенцію владикину ни овима, коє имате, нећете да плаћате. — Лѣпъ заиста посао! — У вршачкой діецези има шесть протопопіята, и петъ су прота Власи, а єданъ само Србинъ; — премда су србска села много претежнія него влашка. — Па то є Власима све неправо! — Такођеръ ни єдногъ влашкогъ села нема, гдѣ би ви Србльина себи за свештеника свогъ примити хтѣли, ма би овай тако исто влашки, као и србски добро знао говорити и читати; напротивъ пакъ, има довольно србски обштества, гдѣ су пуки Власи пароси, па опетъ Србльима нигда не паде на паметъ, за то протеривати се. — У призрѣнію пакъ народности и цркве, ту се управо може рѣчи: да Власи Срблѣ, а не ови њи угнѣтаваю и озлобляваю. Єръ нема ни єдне обштине србске, коіой би неправо било, што се у нѣной цркви и влашки по штогодъ одноє, ма би у той обштини само три влашке куће биле; — а іоштъ манѣ примѣра има (изузевши Белуцркву сада, гдѣ є шака Влаха Срблѣ до очаянія већъ довела), да су Србльи влашке књиге изъ цркве своє избацили, и Влахе у цркви и у богомольи нападали и озлобляваи. Напротивъ пакъ Власи су у Араду, Липи, Лугошу и другима мѣстима, гдѣ управо цвѣтъ србскогъ благородства обитава, србске књиге изъ цркве побацали, и то не изъ своє цркве, кою су они правили, но изъ **србске**, кою су Србльи и за Срблѣ градили!! — Шта више: липовски є прота (као што веле) и самимъ светцима у цркви очи избушио, што су имъ имена на иконостасу србски, а не влашки написана била. — Па све ово ко други чини? но проте влашке, кои су учительи вѣре Христове, и образъ кротости. — И кадъ они и други тобоже изображени сународници њіови то Србльима, као єдновѣрной браћи своіой и Христіянима чине, питанѣ є: какве се више и одъ кога напасти у призрѣнію вѣре и цркве Србльима чинити могу? — Заиста никакве више ни црнѣ и ни одъ кога, него преднаведене одъ Влаха. Па опетъ ови исти люди вичу: да њи Србльи оглобляваю и гоне. — О неправде и грѣха у небо вапіюћега! — Но као што смо већъ рекли, све ово само проте и други неки претерани влашки лажљиви апостоли чине и раде, а прости народъ као и други паметніи родолюбци њіови свега се овога гнушаваю и на то вичу. — Но Богъ ће дати, па ће увидити и прости народъ злоковарство ово лажљиви овы пророка свои, и оба вѣстивши се повикаће: „Возми, возми и распни ихъ!“ — Оволико смо ми дужни били онима казати, кои незнаю у чему се управо та стварь састои. —

(Беогр. Нов.)

Изъ **Срѣмски Карловаца**, 27-могъ Мая. — Данасъ є амо донешена єдна стара сабля, чуйте! стварь знатна и успомене вредна! на той сабльи єсть надписъ цирилицомъ црквеномъ: Съ єдне стране „Георгій Бранковићъ Деспотъ краль и банъ **Хорвата** и **Срба**“ лѣта господня 1628“, то є съ друге стране близу балчака, а горе близу арта съ єдне стране Даница, съ друге млади мѣсецъ; нађена є пакъ у Одесси у Руссіи, срећно одъ нѣкогъ прекуплѣна и амо донешена. Народъ ю као светиню сматра. Истомъ приликомъ би народу показана и на нѣга слово управлѣно; можете себи мислити каковимъ одушевленіемъ є народъ обузетъ био; на лицу свакомъ могла се као читати заклетва на ту стару и славну саблю, да є приправанъ сто живота за срећу и слободу рода положити.

Темишваръ. — 6-огъ Юнія п. р. започела се є рештаурація, коя се изъ више дана држала и срећно окончала; између коє одъ старе Господе Сенатора само є Г. Биргермайсторъ и Г. Бировъ заостао, а прочи сви нови на велику нашу радость многозаслужени люди постали. — Найпаче бивши велики Фишкалъ, садъ пакъ први Сенаторъ Звекићъ поставлѣнъ, тако намъ є благодаріо за учинѣни коракъ тай, истина у кратко но возбудително, како на мађарскомъ и нѣмачкомъ, тако и на матернѣмъ србскомъ єзику, да є свакогъ чувствителногъ суза радости оросила, шта више да су и сами добри Нѣмци изъ єдногъ гласа србски „живіо и да намъ га Богъ живи“ викали. — Немогу пропустити и то, да єданъ жалостни по Србльима случай не сообштимъ: исти похвале достоянъ Г. Звекићъ извиканъ є іоштъ пре рештаураціє био за вар. капетана; хотя да су партае и биле, онъ є свакомъ на срцу лежао. Но Г. Вуковићъ, коммессаръ штатаріума, за изиграти роллу свою надъ Србльима, у вече пре рештаураціє дао є Власе сазвати къ себи, и наговарати іи почео, да и они имаю прааво себи одъ њіовогъ народа єдногъ судію имати, и то капетана. Сутра данъ видећи исти Г. Коммессаръ, да ће нѣговъ трудъ осуєћенъ бити, дође међъ народомъ као вукъ међъ овцама, и претећи имъ, да ако нѣговой желби не возпослѣдую, и нађъ Раца (Звекићъ) поставе, да ће цѣлу рештаурацію уничтожити! на коє се великодушни Нѣмци са Србльима договоре, премда є време одвећъ критично, да учине Власима по желби, єрбо би се већъ пламенъ побуне чрезъ нѣкогъ бившегъ пароха Сеймана зажегао, да га ніє Г. Презесъ рештаураціє изъ саале срамно изтерао; тако Власи получе њіово, а славногъ и многозаслуженогъ Србина за првимъ Сенаторомъ наименую, коэ сутраданъ и учине.

К. Н.

ХОРВАТСКА И СЛАВОНІА.

Свечани улазъ свѣтлога Бана у Загребъ. (Заключеніє). На нѣговъ говоръ, кой є био съ великомъ похваломъ саслушанъ, одговори тронути Банъ гласомъ у найдаблю дубльину срдца дираюћимъ: „Я неимамъ никакви заслуга, но трудићу се, да є стечемъ, и да себи прибавимъ повѣренѣ народа. Изъ онога, што самъ досадъ учиніо, могли сте увидити, да самъ я крѣпко одлучио жертвовати се народной срећи. (Садъ заори толики громовити „живіо!“ да нисмо могли далѣ чути.) — Да живи домовина и краль!“ — Узъ непрестано кликованѣ буде допраћенъ свѣтли Банъ до свога бѣлца, когъ узяше и свечани спроводъ крене путъ Загреба. Напредъ су яшили врли Крапиняни, а за њима слободняци са гласбомъ, вођени своимъ войводомъ Г. М. Радичевићомъ. Садъ є слѣдила непрегледна поворка кола, у кои су се возила Господа Заступници, сви у красной народной оправи да незнашъ тко є лѣпши (ніє било ни 5 аттила). Народна ова ношня заслужила би, да ю тко наслика и на свѣтло изда. Било є овдѣ преко стотине кола; но ако є већъ изваньска лѣпота толико очи наше на себе привлачила: како намъ заигра срдце, кадъ смо сгледали красни примѣръ невиђене у Загребу братинске слоге и любави хорватско-србске, кадъ смо видили у коли Г. Епіскопа Шротта узъ нѣга Г. Крагуевића, Владику Пакрачкога, а Г. Епіскопа Сеньскога у єдни коли са Г. србскимъ Патріархомъ Раячићемъ! — Хорватско свештенство било є увѣкъ на гласу ради своє ревности за вѣру, и заиста нитко га іоштъ нехайствомъ вѣре ніє потварао: но башъ ова ревность подѣлує вредность овому чину, и учи насъ цѣнити красни примѣръ ове наше духовне господе. Живили на многа лѣта!

Уастопце за њима ишла є єдна сатнія юначки шережана, понайвише црвеними плашти одѣвени, а за овима яшили су стегоноше (баряктари), носећи баряке войводине србске и жупанія хорватско-славонски. Слѣдомъ су ій слѣдили грофъ Албертъ Нужанъ, носећи барякъ бански, и Г. Борнемиса-Столнековићъ съ банскимъ жезломъ. Но шта є све ово спроћу лѣпоте, коя ево за њима иде, и у кою є савъ пукъ желно око упро? Ето ти славногъ Бана, како яши на бѣлцу коню у сяйной народной одѣћи, какве іоштъ ни єданъ Банъ ніє носио. Мудру главу покрива му црвенкапа накићена илирскимъ грбомъ, сребрномъ челенкомъ и тробойномъ перяницомъ. Низъ юначко раме виси му црвена богато сребромъ извезена и сребрнимъ ресами

*

(Fransen) украшена кабаница, као што ю шережани носе, изподъ кое вири бѣла бѣло-црвенимъ сребрнимъ гайтаномъ лѣпо накиѣена сурка, а у стремену биле су ноге одѣвене модрими чакширами и опанци. За свѣтлимъ Баномъ яшила су Господа на коню, поименце Генерали и други войнички частници, великаши, племиѣи и т. д. Лѣпо ти е било погледати на овай красни, питтoрески спроводъ!

Конь до коня, юнакъ до юнака,
А баряци кано и облаци —
Да се на ньи ведро небо сруши,
Ведро би ти небо уздржали!

Кадъ су дошли до близу Загреба, загрме топови, зазвоне звона, заори „живіо!“ и тако подъ грмлявиномъ топова, тутнявомъ звона и урнебесомъ радостнога кликованя ступе у Загребъ. Кудъ е пролазіо спроводъ, улице су биле нанодирми четами зарублѣне и людствомъ плесаюѣимъ одъ веселя натрпане, куѣе народнимъ баряцима накиѣене, а съ прозора просипале су госпое цвѣѣе и вѣнце на любимца народа, кои ганутъ толикомъ любави любко одздравляше на све стране. Найпослѣ доѣе предъ бански станъ; пошто би све чете покрай свога врховнога главара прошле, отиде свѣтли Банъ у свое пребивалиште, а народъ се разпрши по Загребу.

Но истомъ што се мракъ поче хватати, ето ти нова веселя! Савъ Загребъ пламти едномъ ватромъ, на многи прозори читаю се лѣпи прозраци, а особито се одликую капитолска врата, народни домъ, бивши касино, грчко-несѣдинѣно сѣмениште, куѣа Г. Маллина и т. д. — Людство врви по улица, банде ударaю на све стране, шережани пѣваю, остали граничари играю коло на академичкой пiяци. Тако опоени веселѣмъ повратимо се куѣи у глухо доба ноѣи — и еданъ е гласъ по свуда „такве свечаности нисамъ іоштъ видіо!“

Б. Шулекъ. (Хорв. Нов.)

АУСТРІЯ.

Одборъ граѣана, народнѣ страже и штудента у Бечу заключіо е, да се састави еданъ одборъ средоточногъ избора, кои ѣе се изъ 25 членова состояти. Други 15 залични членова, нека начине одобе за изборъ посланика у окружіяма, и кои ѣе са средоточнимъ одноромъ у союзу стояти. Исти такви одбори окружія, биѣе и по свой провинціи дольнѣ Аустріе. Провинціялне главне вароши би ѣе позвабе, да одма средоточни одборъ найменую, и да съ Бечкимъ у соо-1раштенѣ ступу. Намѣра е свега тога та, да се само онакови люди за депутирце на државни соборъ изберу, кои су сасвимъ за напредованѣ у граници народньи праава у Монархіи, као и зато заузети, кои ѣе на союзъ Аустріе са Нѣмачкомъ чуваюѣи све націоналитете, иѣи.

ЧЕССКА.

Образъ Фастера, познатогъ правогъ славенскогъ патріота, кой као славенски войвода у пурпурной кабаници ходи, обнаша се по златномъ Прагу. Кадкадъ носи онъ одъ плавогъ сомота кабаницу, црвене драге (чакшире) и капу зворности илити слоге. Нѣгове кѣери иду у амазонскомъ одѣлу, бѣлой хальини, плаветномъ шпензлу и чалми, и поясу около нѣжногъ тѣла, за коимъ по два свѣтла пиштоля повелително задевена стое. По овоме образцу се скоро све младе Пражко-златне дѣвойке оденуле. Што е славенско, то е дично! Живиле намъ славске, юначке Амазонке! Ньове ѣе сестре Србке и Хорватке примѣру томъ као што се надамо слѣдовати. —

Са славенскогъ сабора у Чесской приватно се чуе, да е у првомъ засѣданію проглашена света аліянція измеѣу славенски народа, остаюѣи подъ владаоцима, подъ коима данасъ стое, а и за постиженѣ те цѣли, ако би се Славени морали съ киме заратити, заключено е: да се Руссія стави на кормило, коя ѣе другимъ државама славенскимъ позаймити 400 милліона рубаля.

ИТАЛІЯ.

У Конегліани, 3 ѣегъ Юнія. — Могли сте веѣъ и помислити, да самь погинуо, ербо вамъ одъ времена могъ изъ Белецркве полазка у Италію ни словца писао нисамъ. Но не би ни садъ прилике имао изъ ове дальине кою рѣчцу саобштити, да ме ніе болѣсть у то станѣ довела. Зато као честитъ Србинъ и Граничаръ несмемъ пропустити, да вамъ о нашемъ станю неколико рѣчи не явимъ, будуѣи ѣе и моя очевина моѣи изкусити, како намъ е у Италіи?

Кадъ смо изъ Белецркве измарширали, осамъ пуни дана возилисмо се до Сиска, одавде пакъ све пешке путовасмо, алъ не као люди, него као робови, ербо смо на данъ до три штаціе марширали. Момци су намъ скоро сви попадали кое одъ тврдогъ каменитогъ друма у Хорватской, кое пакъ одъ премноги брегова и синеѣъ умора. Но како да и не убію ноге тужни момци, кадъ се обично у 12 сати ноѣу дизати мораю на маршъ, а и 10 сати ноѣу буде, кадъ на одморъ приспеду. У едной штаціи люди су намъ тако малаксали били, да, кадъ е време полазка дошло, они сви попадаше на землю говореѣи: „Убите насъ слободно, ми далѣ иѣи неможемо“; ту смо іи пустили, те су на сокаку до 4 сата у ютру одпочивали и мало се одпоравили. Па Боже мой! што ти е Граничаръ — опетъ е накнадіо, што му е се на одморъ дозволило; еръ не само да е у преднаговешѣено мѣсто приспѣо, него е іоште далѣ чакъ до сутра данъ у ютру до 2 сата путовао. Тако се Граничари тераю у ратъ! Ми смо мислили, овамо веѣъ сви пропадоше, само за нама стои, да іи избавимо; но кадъ доѣе нашъ баталліонъ, а онъ 13 дана у полю безъ шатре у найвеѣой киши лежаше безъ никаквогъ посла?! Данасъ пакъ кренуше се наши люди на маршъ, да сутра варошъ Тревизо одъ Таліянаца отму, нека іи самъ Богъ помогне, алъ се боимъ, да сви оффицири неизгину, ербо Таліяни само гледаю, да што више оффицира потуку, па то чине и съ онима, кои су по квартири. Тако су одъ нашегъ првогъ баталліона, кои е веѣъ двапутъ досадъ у сраженію био, три оффицира смртно ранѣна, одъ Панчевачке пакъ регименте два капетана — одъ Уланера Лайтнантъ грофъ Зичи и 70 момака ноѣу у кревету поубіяно у селу Кастелфранко кодъ Виценце, и то 22. Мая т. г. Тежко ми е, што немогу съ моіомъ браѣомъ иѣи мейданъ дѣлити, алъ вальда е божія воля, да у ово време болуемъ, но да ме Таліянци на постельи неутуку, мой момакъ предъ врати мора стражу да чува, а кодъ мене моя гола сабля стои. — Єдва чекамъ да чуемъ какви гласъ изъ сутрашнѣгъ сраженія, гди ѣе мой баталліонъ први путъ у ватру и то први полазити; истина е да се добру не надамъ, ербо е Таліянаца свугде много више него насъ, па осимъ тога людство намъ е и безъ волѣ и безъ моѣи, еръ наши Граничари увѣкъ напредъ, а регулаши натрагъ стое, наши су солдати увѣкъ подъ ведримъ небомъ свакой непогоди изложени, а регулаши у касарнама и по сели у добримъ конацима: то швабска правда! башъ су наумили, да насъ сбришу съ бѣлога свѣта, доведши насъ овамо — гди е противна страна троиномъ снажнія — као теглеѣи вола на касапницу! — Я ѣу се старати, да вамъ опетъ што пре пишемъ, кое ако се не догоди, онда знайте, да е и мени тане укинуло животъ, у Новинама пакъ читати неѣете „кои су оффицири пали“, ербо се Шваба срамоти да обелодани, колико му е оффицира погинуло — нека му Богъ суди! —

Фелдмаршалъ Радецки явля изъ свогъ главногъ квартира Ривалта подъ 1. Юніомъ слѣдуюѣе: прекюче е први войнства корпъ, на ѣото напао био, но будуѣи да е ово мѣсто обкопима и топовима, 16 фунти тежка танета бацаюѣима, било утврѣено, сбогъ чега е непріятель снажни одпоръ дао, тако я дамъ ову битку прекинути, еръ наше войнство ніе се било іоштъ на едно мѣсто састало, да би на непріятеля као што валя са успѣхомъ и далѣ нападали, а друго, еръ самь хтѣо животъ храбре трупе, и толики отликуюѣи се официра да поштедимъ, кои би при маломъ изгледу на добаръ успѣхъ, били иначе бадава жертвовани. Предградіе одъ ѣото буде истина трупомъ дивизіе князa Феликса Шварценберга, кои е у той баталіи у десну руку ранѣнъ, узето, алъ то е само едно магновеніе ока траяло, еръ се ніе могуѣе било одъ жестоке ватре непріятельски топова, дуже же држати. У той смо битки изгубили на жалость, храброгъ обрштера Дела и обрстлайтнанта Фрайсауфа одъ Паумгартенъ инфантеріе. Оба су одъ едногъ истогъ танета сгоѣени и тежко ранѣни. Непріятеля е у обкопима било до преко 15. тисуѣа, и десно крило нѣгово не само да се бранило, него насъ е кадкадъ и нападало. Но први войнства корпъ одержао се у своѣъ положенію противъ овогъ десногъ крила, крѣпко и слободно. Юче самь кодъ ѣото цѣлу армаду саставіо, и данасъ самь хтѣо мою операцію продужити, алъ е іоштъ юче по подне почела киша као изъ кабла лити, и цѣлу е ноѣъ препадала тако, да су подводна низка мѣста око рѣка По и Минчіо садъ пуна воде, сбогъ кои се сообраштенѣ прекинуло. Изъ тога самь я узрока морао продуженѣ операціе за данасъ оставити а можда и за сутра, еръ топови се немогу преко блата и бара пренети, нити се може садъ пріятель и непріятель кудгодъ маѣи. Тако чекамъ я, и моя трупа са нестерплѣнѣмъ да наново ударимо на непріятеля.“ Песѣіера е зато капитулирала 30. Мая, еръ ніе имала штаести а гладъ е била таква веѣъ, да су Италіянци почели били пацове ватати иести. — Папа е послао едногъ изванредногъ посланика къ Радецкомъ, да гледа да се миръ у горньой Италіи учини.

Станѣ Дунава. Будимъ 14. Юнія п. р. 6′ 2″ 9‴ н. 0

Пододговорни Учредникъ и Издаватель Ѳеодоръ Павловичь. — У Пешти М. Дороѳеѳ улици Nro 928.

У ПЕШТИ, писмени І. Баймела.